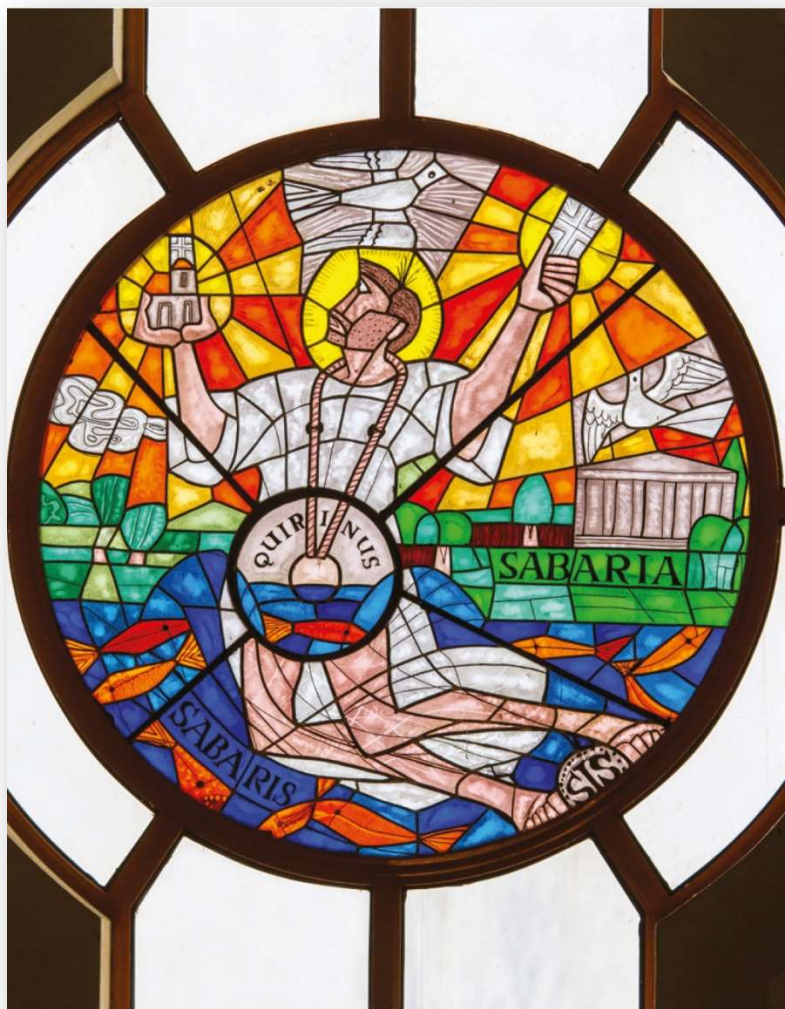

PRESOVSKY
SAMOSPRAVNÝ
KRAJ

PROJEKT JE PODPORENÝ
Z ROZPOCTU PSK

Ján Dravecký

S V Ä T Ý K V I R Í N
PRÍBEHY TROCH MUČENÍKOV

© PRO VILLA QUIRINI
Kurimany 2024

9788057056744

© PaedDr. Ján Dravecký, PhD.

Recenzenti:

Prof. ThDr. Amantius Akimjak, PhD.

Doc. HEDr. Ľuboslav Hromjak, PhD.

Jazyková úprava:

Mgr. Štefan Hric

Grafická úprava:

PaedDr. Ján Dravecký, PhD.

Vydavateľ:

PRO VILLA QUIRINI, občianske združenie

Kurimany, 2024

Tlač:

Tlačiareň MTM – Milan Tejbus, Levoča

ISBN 978-80-570-5674-4

OBSAH

Na úvod	6
Kresťania a kresťanstvo	11
Počiatky kresťanstva v Rímskom Cisárstve	16
Prenasledovanie kresťanov v Rímskej ríši	18
Kto bol mučeník	23
Náboženský kult mučeníkov	26
Rímske martyrológium	31
Patrón a patrocínium	34
Svätý Kvirín z Neuss	36
Svätý Kvirín z Tegernsee	46
Svätý Kvirín patrón Revúcej	50
Svätý Krirín, biskup a mučeník zo Sisaku	56
Predsavzatie a modlitba	62
Legenda	65
Poučenie	70
Uctievanie sv. Kvirína, biskupa a mučeníka	72
Farský kostol Všetkých svätých v Brezovici n/Torysou	74

Filiálny kostol sv. Kvirína v Kurimanoch	81
Farský kostol sv. Kvirína v Nižných Lapšiach	86
Uctievanie sv. Kvirína v Taliansku a Chorvátsku	93
Svätý Kvirín patrón ostrova Krk a mesta Krk	93
Diecéza Sisak	102
San Marino	110
Na záver	113
Použité zdroje a literatúra	116

Na úvod

Dnešná doba sa v mnohom podobá rušným a nestálym časom v dejinách ľudstva. Takými boli aj posledné tri storočia Rímskej ríše (trvala od 8. storočia pred Kr. do roku 476 po Kr.). Ríša dokonávala. Nielen pre útoky barbarov zvonku, ale aj kvôli vnútornej hnilobe, prázdnote a morálnemu rozkladu. Otriasali ňou politické problémy, boj o moc, národnostné rozpory (bola ríšou mnohých národov), sociálne konflikty, no najmä ideové rozpory. (Nepripomína vám to dnešnú situáciu?) V tomto prostredí sa formovalo kresťanstvo. Neistotu, váhavosť a podlosť premohli mučeníci. Premohli ju svojou krvou. Troch z mnohých mučeníkov tej doby chceme čitateľovi priblížiť v tejto knihe.

Kurimany sú aj na slovenské pomery malou spišskou obcou. Patria k sídlam, ktoré sa vyvinuli na Spiši v období po mongolskom vpáde, teda po roku 1242. Založili ich saskí (nemeckí) osadníci. V prvej známej písomnej zmienke z roku 1298 je zaznamenaný miestny farár ako „*plebanus de Sancto Quirino*“. Z toho vyplýva, že sídlo sa označovalo podľa patróna miestneho kostola, ktorým bol sv. Kvirín.

Ako uvádza Miroslav Števík, pomenovanie obce sa v historických obdobiach rôzne modifikovalo. Vychádzalo z výrazu Kvirín, teda mena patróna miestneho kostola. Tak napríklad v roku 1565 je obec označovaná ako Sendt Kiren (*maďarsky svätý*

= szent; francúzsky variant mena Quirinus je Corin). V 17. storočí dominoval názov Kuriman. V záznamoch z kanonickej vizitácie v rokoch 1700 a 1712 sa uvádza, že kostol v obci podľa tradície založil sv. Kvirín, biskup zo Sisaku. Malo ísť o najstarší sakrálny objekt na Spiši. (*Haec Ecclesia est vetustissima ex primis Ecclesiis Scepusiensibus et a S. Quirini Eppo fundatam esse traditur*).¹

Podľa Ivana Chalupeckého bol patrónom kostola pri založení obce na začiatku 13. storočia sv. Kvirín, rímsky tribún a mučeník. Jeho telesné ostatky sú uložené v benediktínskom kláštore, ktorého súčasťou je bazilika sv. Kvirína, v meste Neuss pri Düsseldorfe v Nemecku.²

V prvej polovici 16. storočia prijali rozsiahle územia v Európe vierouku a cirkevné organizačné formy protestantského vyznania. V roku 1569 sa 24 spišských miest, medzi nimi aj Kurimany, prihlásilo v tzv. Confessio Scepusiana k evanjelickému augsburskému vierovyznaniu. Takmer na 150 rokov sa skoro celý Spiš stal luteránskym. Z kostolov boli odstraňované sochy a obrazy

---

¹ Porov. ŠTEVÍK, M.: *Putovanie dejinami Spiša II. K pôvodu sídliskových a prírodných názvov stredovekého Spiša*. Miroslav Števík SCEPISIUM : Spišská Nová Ves, 2022, s. 221 – 222. Sv. Preklad: „Táto cirkev je najstaršou z prvých spišských cirkví a traduje sa, že ju založil sv. Kvirín, biskup“. Kvirín, biskup zo Sisaku nemohol založiť kostol v 13. storočí, keď žil a pôsobil ako biskup v Sisaku v 3. storočí.

² CHALUPECKÝ, I.: Kurimany v stredoveku. In DRAVECKÝ, J. a kol.: *Kurimany v zrkadle času*. Kurimany 1998.

svätých.³ Toto neobišlo ani kostol v Kurimanoch. K prevzatiu kostola katolíkmí došlo 14. januára 1672. V roku 1700 bola v kostole vykonaná kánonická vizitácia. V záznamoch z vizitácie sa uvádza, že gotický kostol bol v dezolátnom stave, obyvatelia sa už nepamätali na pôvodného patróna kostola. V roku 1752 už bola na hlavnom oltári socha sv. Kvirína. Nebol to však sv. Kvirín, mučeník – rímsky tribún, ale sv. Kvirín, mučeník – biskup zo Sisaku.

Filiálny kostol v Kurimanoch je v súčasnosti jediný kostol na Slovensku, ktorého patrónom je sv. Kvirín, biskup a mučeník. Do reformácie bol tento svätec patrónom kostola aj v Brezovici nad Torysou (dnes je to kostol Všetkých svätých; na oltárnom obraze je vyobrazený aj sv. Kvirín, biskup a mučeník). Sv. Kvirín, biskup a mučeník, je patrónom kostola sv. Kvirína v obci Nižné Lapše v Poľsku (do roku 1921 súčasť Československa). Je to jediný kostol v Poľsku s týmto patrocíniom. Aj kostol sv. Vavrinca v Revúcej na Gemeri mal pôvodne patróna sv. Kvirína, ktorého telesné pozostatky sú uložené v kostole sv. Kvirína, ktorý bol súčasťou benediktínskeho kláštora v nemeckom meste Tegernsee.

Máme teda do činenia s tromi osobami, svätcami, nesúcimi meno Kvirín (Quirinius). Pre ľahšiu orientáciu ich budeme označovať takto: sv.

---

³ Porov. BARÁTOVÁ, N. – PORUBÄN, R.: Reformácia na Spiši. In: Z minulosti Spiša, XXV/2017. Spišský dejepisný spolok : Levoča, 2017, s. 21 - 44

Kvirín, mučeník z mesta Neuss; sv. Kvirín, mučeník z mesta Tegernsee a sv. Kvirín, biskup a mučeník zo Sisaku.⁴ Na pôvodnom historickom území Slovenska sa s týmito svätcami môžeme stretnúť v kostole sv. Vavrinca v Revúcej, v kostole sv. Kvirína v Kurimanoch, v kostole Všetkých svätých v Brezovici nad Torysou a v kostole sv. Kvirína v Nižných Lapšiach.

Naším zámerom bolo zhromaždiť dostupné informácie o týchto svätcoch, osobitne o sv. Kvirínovi, biskupovi a mučeníkovi, ktorý je aktuálne patrónom dvoch kostolov v regióne (Kurimany, Nižné Lapše). Uvádzame tiež okolnosti, za ktorých v súvislosti s osídľovaním historického územia Slovenska došlo k voľbe patrónov kostolov i zmeny, ktoré nastali v dôsledku reformácie a následne rekatolizácie. V kontexte s tým prezentujeme základné informácie o počiatkoch kresťanstva, o prenasledovaní kresťanov v kresťanskom staroveku, osobitne v Rímskej ríši, o mučeníkoch a ich uctievaní v Cirkvi.

---

⁴ V historických dokumentoch o prvých mučeníkoch sa môžeme dočítať o štyroch rôznych mučeníkoch, ktorí sú nositeľmi mena Kvirín (Quirinus). Každý má prívlastok buď podľa miesta pôsobenia, alebo podľa miesta, kde boli prenesené a sú uložené ich telesné pozostatky (relikvie). Troch mučeníkov uvádzame v texte knihy, pretože majú nejakú súvislosť s územím Slovenska. Štvrtý mučeník bol sv. Kvirín z Malmedy. Bol spoločníkom sv. biskupa Nicasia, s ktorým bol umučený v dedine Vilcassino pri meste Rouen okolo roku 250. Jeho telesné pozostatky boli prenesené do kláštora v Malmedy (Belgicko) a liturgická spomienka je 11. októbra.

Poznanie dejín ľudstva, svojho národa, úzkeho spoločenstva svojej dediny či mesta, aj dejín Cirkvi, privádza človeka k identifikácii seba samého, k poznaniu svojej identity. Vie nezameniteľne určiť svoju podstatu, ktorou sa odlišuje od iných ľudí. Tiež dokáže posúdiť podstatu spoločenstva do ktorého patrí, ktorou sa odlišuje od iných spoločenstiev. Vie si dať odpoveď na otázky „Kto som?“, „Aký som?“, „Kde patím“.

Táto skromná publikácia má tiež za cieľ prispieť k poznaniu dejín Cirkvi a tým k poznaniu pravdy o Cirkvi. Takto poznaná pravda môže tvoriť základ identifikácie sa čitateľa s Cirkvou (som kresťan), alebo jej odmietnutie. Cirkevný historik Hromjak Ľ. Uvádza, že *„Krása Cirkvi sa najviac ukazuje v priblížení života svätých“*.⁵

---

⁵ Porov. HROMJAK, Ľ.: *Kresťanstvo v Rímskej ríši do roku 313. Úvod do štúdia cirkevných dejín a dejiny kresťanského staroveku do roku 313*. Vysokoškolská učebnica. Nadácia Kňazského seminára biskupa Jána Vojtáššáka : Spišské Podhradie, 2013, s. 7 - 12

Krestania a kresťanstvo

Osoby, o ktorých budeme písať, podstúpili mučenícku smrť preto, že boli kresťanmi. Prijali a vyznávali kresťanstvo. Zakladateľom kresťanstva a Cirkvi je Ježiš Kristus. Presný rok jeho narodenia nevieme. Vieme, že to bolo za vlády Herodesa Veľkého, teda pred rokom 750 „ab Urbe condita“ – čiže „od založenia Ríma“. Všeobecne sa uznáva, že narodenie Krista sa udialo asi 4 roky pred kresťanským letopočtom,⁶ za čias cisára Augusta (27 pr. Kr. – 14 po Kr.)

Keď sa Augustus stal cisárom (v roku 27 pred Kr.), vyhlásil sa za syna bohov. Jeho priateľ Agripa dal v Ríme na jeho počesť postaviť Pantheon, chrám pre všetkých bohov. V roku 12 pred Kristom vydal tento cisár pre Rímsku ríšu zákon, podľa ktorého každý občan Rímskej ríše bol pod trestom smrti povinný vykonávať pohanské náboženstvo a vzdávať božskú úctu cisárovi ako synovi bohov.

---

⁶ *Kresťanský letopočet*, najviac rozšírený, ktorý sa dodnes používa vo veľkej časti sveta vznikol v roku 525, keď rímsky opát skýtskeho pôvodu Dionýz Exiguus za základ letopočtu určil dátum Kristovho narodenia odvodeného z rímskeho letopočtu, teda od založenia mesta Ríma. Vo svojich výpočtoch urobil odchýlku štyri roky (Kristus sa potom narodil roku 4 pr. Kr.). Tento kalendár nebol prijatý okamžite, ale až dielom Bédu Ctihodného *Historia ecclesiastica gentis Anglorum* po roku 732. Porov.: HROMJAK. L.: *Kresťanstvo v Rímskej ríši do roku 313. Úvod do štúdia cirkevných dejín a dejiny kresťanského staroveku do roku 313*. Vysokoškolská učebnica. Spišské Podhradie : Nadácia Kňazského seminára biskupa Jána Vojaššáka, 2013, s. 21

Práve, ako hovorí Sväté Písmo, keď prišla plnosť času, Boh poslal na svet svojho skutočného a jediného Syna Ježiša Krista, ktorý sa nemusel ako cisár Augustus násilím domáhať, aby bol považovaný za syna bohov, ale on, ako to vyznal stotník pri Ježišovom ukrižovaní, bol skutočne Boží Syn.

Jeho verejné účinkovanie pripadlo na obdobie panovania cisára Tibéria (14 – 37 po Kr.), námestníctva Pontského Piláta (26 – 36 po Kr.) a vlády Herodesa Antipasa (4 pred Kr. – 39 po Kr.). Trvalo 3 roky. Kristova smrť najpravdepodobnejšie pripadá na 14. Nisan roku 783 „ab Urbi condita“, čiže 7. apríl roku 30 kresťanského letopočtu.⁷

Matúšovo evanjelium spája Starý a Nový zákon, obsahuje mnoho odkazov na to, ako Ježiš naplnil starozákonné proroctvá. Sám Ježiš o sebe od začiatku hovoril ako o tom, ktorého predpovedalo Sv. písmo. Evanjelista Matúš to opisuje v odpovedi Ježiša na otázku Jána Krstiteľa, ktorého učenci sa pýtali Ježiša: „*Ty si ten, ktorý má prísť, alebo máme čakať iného?*“ (Mt 11, 2 – 3). Ježiš odpovedal otázkou: „*Teda čo ste vyšli vidieť? Proroka? Áno, hovorím vám, viac ako proroka!*“ (Mt 11, 9 – 10).

Celé pôsobenie Krista od začiatku bolo zamerané na založenie viditeľného historického spoločenstva, teda Cirkvi. On ustanovil sviatosti,

---

⁷ Porov. KUMOR, B.: *Cirkevné dejiny. Kresťanský starovek*. Levoča :
Vydavateľstvo POLYPRESS, s. r. o., 2000, s. 23

povolal apoštolov na kňazov Nového zákona a ustanovil apoštolov za učiteľov národov celého sveta, ako to čítame v evanjeliu: „*Choďte teda, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna i Ducha Svätého a naučte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal. A hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta.*“ (Mt 28, 19 – 20)

Rozhodujúci význam v živote apoštolov malo Ježišovo zmŕtvychvstanie a zoslanie Ducha Svätého. Z apoštolov sa stali vyznávači plní odvahy plniť misijný príkaz „ísť do celého sveta...“ a učiť všetko, čo prikázal Pán. Kristovo dielo spásy sa týkalo každého človeka a spoločenstva. Jeho náboženstvo je určené všetkým ľuďom. Všetci ľudia až do konca vekov majú byť spasení a vykúpení. Uskutočňovať dielo spásy bolo dané ako úloha pre Cirkev.

Skutky apoštolov v prvých kapitolách zreteľne opisujú formovanie prvého kresťanského spoločenstva v Jeruzaleme, ktoré na začiatku tvorilo ani nie 120 ľudí.⁸ Na čele spoločenstva bol apoštol Peter, ktorého do tejto pozície ustanovil sám Kristus. (Mt 15, 18 - 19) On mu udelil zvrchovanú moc nad „ovčincom“ (Jn 21, 15 - 19), dal mu moc „zväzovať a rozväzovať“ a tiež príkaz ohlasovať Božie kráľovstvo.

V Jeruzaleme bola vytvorená Cirkev a vovedená do dejín ľudstva. Prostredníctvom

---

⁸ Porov. KUMOR, B.: Cirkevné dejiny. Kresťanský starovek. Levoča : Vydavateľstvo POLYPRESS, s. r. o., 2000, s. 24

Cirkvi ustanovil Ježiš Kristus svoje Kráľovstvo na zemi. Rozširovanie kresťanstva v Jeruzaleme a ohlasovanie evanjelia sa stretlo s protiakciou zo strany židovskej synagógy vo forme zákazu evanjelizácie a uväznenia apoštolov. Tí však odvážne hlásali, že „*treba viac poslúchať Boha ako ľudí*“ (Sk 5, 29). Tento ich postoj spôsobil prvé prenasledovanie kresťanov. Podľa kresťanskej teológie je kresťanom každý človek, ktorý vyznal svoje hriechy, v srdci uveril v Ježiša Krista a prijal ho osobne za svojho Spasiteľa a Pána.⁹

Významným skutkom v začiatkoch šírenia kresťanstva bola smrť sv. Štefana. Pri tejto udalosti sa ukázalo, že kresťanské spoločenstvo je iné ako židovská synagóga. Keď Štefana predviedli pred židovskú veľradu, vzniesli proti nemu to isté obvinenie, ktoré náboženský vodcovia použili v Ježišovom prípade. Krivo Štefana obvinili, že chce odstrániť Mojžišove zákony. Štefan sa obhajoval príhovorom o vzťahu Izraela k Bohu, poukázal na to, že Židia ustavične odmietali Božie posolstvá a jeho prorokov a zavrhli Mesiáša, Božieho Syna. Štefan v skutočnosti neobhajoval seba samého, ale predstavil svoje učenie o Ježišovi. Židia ho ukameňovali na smrť, no on sa modlil za odpustenie ich hriechu.

Štefanov život je výzva všetkým kresťanom. Ako prvý zomrel pre svoju vieru, pretože bol

---

⁹ BOICE, J. M.: *Základy kresťanskej víry*. Praha : Návrat domů, 1999

Ježišovým učeníkom.¹⁰ Kult prvého mučeníka sa rozvinul hneď po jeho smrti. V dôsledku prenasledovania kresťanov sa na jeho hrob zabudlo. V Jeruzaleme, na mieste, kde ho ukameňovali, je postavená bazilika. Telesné pozostatky sú od roku 560 uložené v Ríme, v Bazilike sv. Vavrinca za hradbami.

Umučenie sv. Štefana, diakona a mučeníka.¹¹

---

¹⁰ Porov.: *Biblia s aplikáciami pre život. Nový zákon*. Bratislava : SVORNOSŤ, a. s., 2004, s. 300 – 301 (ISBN: 80-7131-039-5)

¹¹ Zdroj: *Dnes si pripomíname sv. Štefan – prvý mučeník*. In: <https://stacja7.pl/swieci/wspomnienie-pierwszego-meczennika-sw-szczepana/> (12.12.2023)

Počiatky kresťanstva v Rímskom cisárstve

Po Štefanovej mučeníckej smrti sa začala christianizácia mimo Jeruzalema. Významnou udalosťou bolo obrátenie sv. Pavla. Už v tomto období došlo k prvým konverziám z pohanstva a to tak v Palestíne, ako aj v Sýrii. V sýrskej Antióchii vzniklo spoločenstvo kresťanov obrátených z pohanstva a tu boli vyznávači Krista prvýkrát nazvaní „kresťanmi“.¹² Dielom sv. Pavla bolo, že vyviedol kresťanstvo z Palestíny na široké polia Rímskeho cisárstva.¹³ Na svojich misijných cestách zakladal náboženské obce, ktorých život bol založený na viere v Pána, ktorý sa ponížil až na smrť na kríži (Flp 2, 5 - 8), ale v ktorom prebývala plnosť božstva a ktorý ako Boží Syn vlastnil s Otcom božskú prirodzenosť (Kol 1, 24 - 28).

Pavol z Tarzu bol svojim pôvodom Žid. S Ježišom sa nikdy nestretol. Bol známy ako prenasledovateľ Ježišových stúpencov. Na ceste do Damašku, kde chcel zajať niekoľkých kresťanov, sa

---

¹² Porov.: KUMOR, B.: *Cirkevné dejiny. Kresťanský starovek*. Levoča : POLYPRESS, s. r. o., 2000, s. 26

¹³ Sv. Pavol bol Žid od narodenia, pochádzal z Tarzu v Cílii a bol typickým predstaviteľom troch kultúr: židovskej, rímskej a gréckej. Bol učným židovským teológom a po obrátení veľkým kresťanským spisovateľom a teológom. Zanechal 14 listov, ktoré boli za jeho čias čítané na kresťanských zhromaždeniach. S cieľom rozšíriť kresťanstvo uskutočnil tri veľké misijné cesty, ktoré zasiahli skoro celé teritórium vtedajšieho kultúrneho sveta.

mu zjavil zmŕtvychvstalý Kristus a Pavol sa obrátil na kresťanskú vieru. Zatiaľ čo Pavol sa rozhodujúcou mierou podieľal na rozvoji učenia a budovania mnohých kresťanských obcí, bol Peter hlavným svedkom veľkonočných udalostí spojených s ukrižovaním Ježiša Krista. Pavol prevzal úlohu oslobodiť Kristovu Cirkev od väzby na židovstvo. Pokresťančení Židia zastavali názor, že pre obrátených pohanov nestačí len krst, aby dosiahli spásu. Požadovali, aby sa ešte podrobili obriezke a aby dodržiavali predpisy Starého zákona. V tejto veci došlo k nezhodám medzi Pavlom a Petrom – ako to môžeme čítať v liste Galaťanom (Ga 2, 11 - 16). Jeruzalemský koncil, ktorý sa touto otázkou zaoberal, dal za pravdu Pavlovi.¹⁴

Veľmi dôležitú úlohu v rozvoji kresťanstva a Cirkvi zohral aj sv. Peter. Eusébius Cézarejský v *Cirkevných dejinách* tvrdil, že sv. Peter prišiel do Ríma v roku 42 po Kr.. Na kresťanstvo tu získal viacerých Rimanov z cisárskeho dvora. Uvádza tiež, že títo Rimania podnietili sv. Marka, aby zapísal kázne sv. Petra. Vďaka sv. Petrovi sa zachovala jednota medzi radikálnym hlásaním sv. Pavla medzi pohanmi a prvou tradíciou Cirkvi židokresťanov. Pod vplyvom sv. Petra napísal Marek najstaršie evanjelium, ktoré bolo prijaté tak žido-kresťanmi, ako aj pohano-kresťanmi za normu viery.

Posledné zmienky Skutkov apoštolov o sv. Petrovi informujú o tom, že ho kráľ Herodes dal cez

---

¹⁴ DUÉ, A.; LABOA, J. M.: *Obrazový atlas dějin křesťanství*. Praha : Portál, 1998, s. 22 – 23.

Veľkú Noc zatknúť, no Pánov anjel ho vyviedol z cely (Sk 12, 3 – 17) a že sa zúčastnil a prehovoril na apoštolskom sneme v Jeruzaleme (Sk 15, 7). Veľmi stará tradícia hovorí, že odišiel do Ríma, kde po dlhšej apoštolskej práci zomrel mučeníckou smrťou za vlády cisára Néra (v roku 64 alebo 67 po Kr.)

Kumor B. uvádza, že nie sú konkrétne pramene, ktoré by nás informovali o tom, kedy sa kresťanstvo dostalo do Ríma. Na základe hodnoverných prameňov vieme, že za čias cisára Klaudia (41 – 54 po Kr.) bolo už kresťanstvo v Ríme.¹⁵

Prenasledovanie kresťanov v Rímskej ríši

Kresťanstvo sa síce šírilo veľmi rýchlo, predsa bolo v porovnaní s ostatnými náboženstvami Rímskej ríše malé a tým aj málo známe. Na lepšie priblíženie nám môže poslúžiť údaj niektorých historikov, ktorí uvádzajú, že ešte vo IV. storočí bolo iba 10% obyvateľov Rímskej ríše kresťanmi. O čo menej teda muselo byť kresťanov na samom začiatku. Kresťanstvo sa šírilo najrýchlejšie v Palestíne a na území Malej Ázie, označovanej za kolísku kresťanstva. Ako sme uviedli, nie je známe,

---

¹⁵ KUMOR, B.: *Cirkevné dejiny. Kresťanský starovek*. Levoča :
Vydavateľstvo POLYPRESS s. r. o., 2000, s. 32 - 33

kedy sa kresťanstvo dostalo do hlavného mesta Ríma.

Kresťanstvo nebolo náboženstvom, ktoré bolo prenasledované zo strany rímskych cisárov hneď od počiatku. Hromjak L. uvádza, že na základe dostupných informácií možno tvrdiť, že v dobe apoštolov bolo rímskymi cisármi kresťanstvo viac – menej vnímané ako druh židovskej sekty.¹⁶ Dokonca sa mal cisár Tibérius usilovať o oficiálne uznanie kresťanstva, ale senát mu to neschválil. Kresťanov od počiatku prenasledovali Židia. Ukrižovanie Ježiša Krista bolo prvým tvrdým zásahom voči kresťanstvu.

K zmene postoja rímskych cisárov ku kresťanom došlo až za čias cisára Nera (54 – 68). Ako dôvody prenasledovania kresťanov uvádza Hromjak L. tieto: nenávisť Židov proti kresťanom; nenávisť pohanov proti kresťanom ktorú vybičovali hlavne pohanskí kňazi (žiadali hodiť kresťanov levom, vyčítali im, že sú ateisti, nemravníci, že sú príčinou pohrôm a nešťastí a nepriateľmi ľudského pokolenia); Rímske zákony, proti ktorým sa kresťania mali previniť; vnútorný protiklad, ktorý bol medzi kresťanstvom a pohanstvom. V Rímskej ríši nebolo náboženstvo súkromnou vecou občana, ale vecou štátu. Občania boli povinní praktizovať pohanský kult, čo kresťania odmietali. Cisári sa

---

¹⁶ Porov. HROMJAK. L.: *Kresťanstvo v Rímskej ríši do roku 313. Úvod do štúdia cirkevných dejín a dejiny kresťanského staroveku do roku 313.*

Vysokoškolská učebnica. Spišské Podhradie : Nadácia Kňazského seminára biskupa Jána Vojtaššáka, 2013, s. 53 - 61

stotožňovali s pohanskými bohmi. Kto sa neklaňal týmto bohom a neprinášal im obety, bol proti cisárovi, čím oslaboval jeho politickú moc. Kresťania odmietali obety pohanským bohom, čím porušovali zákon o svätokrádeži (*lex de sacrilegium*), preto boli trestaní. Ak neuznávali božský pôvod cisára, podľa zákona ich trestali za urážky majestátu cisára (*lex Iulia maestatis*). Kresťanov prenasledovali aj na základe špeciálnych zákonov, ktorými boli cisárske edikty.

Prenasledovanie kresťanov v Rímskej ríši sa udialo v dvoch etapách. Prvá etapa trvala od cisára Nera (54 – 68) po cisára Decia (249 – 251). V tomto období bolo prenasledovanie sporadické, malo viac charakter trestania jednotlivých kresťanov, nie spoločenstvo ako také. Druhá etapa trvala od cisára Decia (249 – 251) po tolerančný edikt cisára Diokleciána (284 – 311). Prenasledovanie kresťanov bolo cieľavedomé, zamerané proti celej Cirkvi s cieľom úplne vyhladiť kresťanov.

Ako sme už uviedli, prvotná Cirkev nebola v Rímskej ríši známa ako náboženské spoločenstvo. Mala postavenie ľudí na okraji spoločnosti. Kresťania boli často používaní ako prostriedok na zdôvodňovanie všelijakých zločineckých afér a kríz. Ak sa niečo kriminálne vyskytlo, kresťania poslúžili ako obetné baránky. To bolo prvotným podnetom na ich prenasledovanie.¹⁷ Kresťanov považovali za nepriateľov ľudského rodu a za pôvod nešťastí

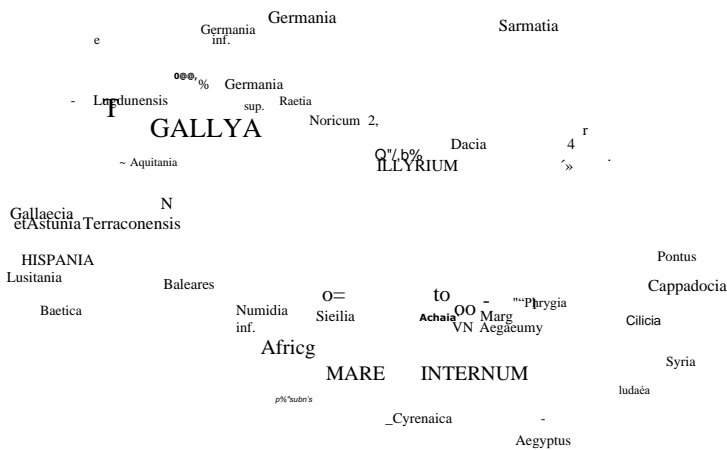
---

¹⁷ *Lexikón svetových náboženstiev*. Bratislava : Aktuel, 2006 s. 21 (ISBN 80-89153-28-3)

a živelných pohrôm, pretože pohrdali božstvami. Počas Nerovej vlády vypukol v Ríme obrovský požiar, ktorý za deväť dní zničil dve tretiny mesta. Cisár Nero zvalil zodpovednosť za požiar Ríma na kresťanov. Tým sa začalo jedno z veľkých prenasledovaní.

Kresťania boli známi tým, že si uctievali ukrižovaného Ježiša Krista a dodržiavali prísny monoteizmus (v pohanstve bolo rozšírené mnohobožstvo - polyteizmus). Odopierali poslušnosť voči rímskej moci a nadvláde, ak sa vyžadovala úcta k cisárovi ako k bohu alebo ak boli nútení zriecť sa viery v jedného Boha. Prenasledovanie kresťanov sa začalo v 1. storočí po Kr. Nebolo však spočiatku namierené na vyhladenie kresťanov. Akcie zamerané proti kresťanom sa vyskytli za panovania cisárov Nera (54 - 68), Domiciána (81 - 96) a Trajána (98 - 117). Ale v 3. storočí prvýkrát za cisára Decia (249 - 251) sa začalo systematické prenasledovanie kresťanov. Najkrutejšie to bolo za cisára Diokleciána (284 - 305).

Cisár Konštantín uznal, že impérium sa dá zachrániť len integráciou kresťanov. Milánskym ediktom z roku 313 po Kr. dovolil kresťanom slobodne vyznávať svoju vieru.

Mapa Rímskej ríše.¹⁸

Panónia (*Pannonia*) bola rímska provincia medzi stredným Dunajom a riekou Sávou. Rozkladala sa v dnešnom západnom Maďarsku, východnom Rakúsku, v časti Slovenska (Petržalka, Jarovce, Rusovce, Čunovo), v časti Slovinska, severného Chorvátska a Srbska. Pôvodnými obyvateľmi boli Ilýri a Kelti. Z Panónie podnikali Rimania útoky na terajšie územie Slovenska (až ku Trenčínu). V polovici 6. storočia sa v Panónii usadili Avari. Začiatkom 6. storočia začali najmä do severnej Panónie prenikať Slovania. Neskôr osídlili aj južnú Panóniu. V roku 900/901 sa do Panónie presunula veľká časť starých Maďarov. Koncom 10. storočia vznikol v severnej Panónii Uhorský štát.

¹⁸ Zdroj:

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Roman_Empire_Map.png (14.10.2023)

Kto bol mučeník?

Mučeníkom v Cirkvi je osoba, ktorá trpela a zomrela pre Krista. Pojem mučeník – martýr, pochádza z gréckeho slova „martyrion“, čo znamená „svedok“. Mučeníci sú svedkami viery. Pod mučeníctvom sa rozumie krvavé svedectvo o Kristovom učení, ktoré zostáva pevné aj napriek všetkým – aj nepriaznivým či smrteľným – okolnostiam. Mučeníci sú predkladaní veriacim ako vzory, preto v Cirkvi požívajú úctu. Katolícka cirkev vyhlasuje mučeníkov za blahoslavených alebo svätých.

Prvým kresťanským mučeníkom bol, ako sme to už na inom mieste uviedli, svätý Štefan, helénsky kresťan, jeden z grécky hovoriacich Židov, ktorý prešiel na novú vieru. Umučený bol ukameňovaním na smrť.

Prenasledovanie kresťanov malo rôzne formy. Kresťanom boli odoberané majetky, pozbavení boli vojenských a civilných hodností. Boli trestaní vyhnanstvom alebo väzením. Používali sa rôzne formy mučenia: hádzanie divým šelmám, upálenie, zmrazenie, prerezanie žíl, sťatie,... Kresťania prijímali prenasledovanie ako samozrejmu vec, ktorú Ježiš predpovedal a uvádzajú ho evanjeliá. Najkrajší vzor nachádzali v samotnom Kristovi, ktorý bol umučený na kríži. Mučeník kráčal po stopách Krista, svojho Majstra.

Boli, pravda, aj takí kresťania, ktorí nevydržali mučenie a zradili svoju vieru. Pokiaľ ide o vek a pohlavie mučených kresťanov, treba si všimnúť, že mučení boli všetci, zvlášť muži. Trestom podliehali všetci – rovnako deti, mládež, starci, ženy a matky bez ohľadu na povolanie a spoločenské postavenie.

Počet mučeníkov nie je známy. Tacitus¹⁹ udáva, že za cisára Nera v Ríme zahynulo veľa kresťanov. Za cisára Diokleciána sa masovo uskutočňovali exekúcie, prenasledovanie bolo najväčšie, najkrvavejšie a najsystematickejšie. Cisár vydal celkom štyri edikty, ktorými zbavoval kresťanov osobnej slobody. V roku 303 vydal dva edikty, ktorými prikázal búrať kresťanské svätyne, zakázal vydávať sväté knihy, existujúce knihy páliť. Nariadil uväzniť kňazov, ktorí odmietali priniesť obeť. Štvrtý edikt, historikmi nazývaný „krvavý“, nariaďoval uctievanie štátnych bohov a prinášanie obiet. Kto odmietol priniesť bohom obeť, zomrel. Kresťanstvo bolo zdegradované, kresťania stratili občianske práva.²⁰

V období po odstúpení cisára Diokleciána (rímsky cisár v rokoch 284 – 305 po Kr.), za vlády

---

¹⁹ Publius Cornelius Tacitus (asi 55 – 117 po Kr.) – rímsky senátor, právnik a historik, jeden z najväčších rímskych dejepiscov.

²⁰ Porov.: KUMOR, B.: *Cirkevné dejiny. Kresťanský stredovek*. Levoča – Vydavateľstvo POLYPRESS s. r. o., 2000, s. 49 - 62

cisára Galeria²¹ bol umučený aj sv. Kvirín, biskup a mučeník.

Označenie „mučeník“ sa v staroveku vzťahoval na toho, kto preliat krv za vieru, ale aj na toho, kto zomrel vo väzení alebo vo vyhnanstve. Až od 4. stor. po Kr. začali byť za mučeníkov označovaní len tí, ktorí svoj život za vieru naozaj položili. Ostatní sa označovali ako „vyznávači“.

Druhý vatikánsky koncil v dogmatickej konštitúcii *Lumen gentium* - O cirkvi o mučeníkoch a mučeníctve uvádza: *„Keďže Ježiš Kristus, Boží Syn, prejavil svoju lásku tým, že položil za nás život, nikto nemôže väčšmi milovať, ako keď dá svoj život za neho a za svojich bratov (porov. 1 Jn 3, 16; Jn 15, 13). Preto hneď od prvých čias boli niektorí kresťania povolani – a vždy budú volaní – podať toto najvyššie svedectvo lásky pred všetkými, najmä pred prenasledovateľmi. Teda mučeníctvo, ktorým sa učeník stáva podobným Majstrovi, dobrovoľne podstupuje smrť za spásu sveta a ako on vylieva svoju krv, Cirkev pokladá za význačný dar a najvyšší dôkaz lásky.“* (LG 42)

Príbehy mučeníkov za vieru nie sú ani nové, ani staré, ale sú nadčasové. Preto nikdy neprestanú kresťanov priťahovať. Opravdivý kresťan môže prijať silu dokonca i pre najťažšie chvíle, ak sa bude

---

²¹ Gaius Galerius Valerius Maximianus, narodený medzi rokmi 250 – 260 po Kr., v dnešnom Gamzigrade v Srbsku, bol rímskym cisárom v rokoch 305 – 311 po Kr. Zdroj: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Galerius>

držať príkladov našich hrdinských predchodcov – mučeníkov.

V prvých storočiach po Kristovi boli v Rímskej ríši mnohí kresťania nútení zaprieť Krista. Mnohí zomierali v ohromných bolestiach. Pripomíname, že aj v našich časoch môžeme vykonať pre Boha veľké veci. Aby aj naše časy boli časmi Ježiša Krista. Aj dnes, v našich časoch, existujú vo svete prenasledovatelia kresťanov a novodobí mučeníci.

Náboženský kult mučeníkov

Od najstarších apoštolských čias boli mučeníci považovaní za zvláštny prejav Božej milosti. Mučeníkom sa pripisovalo výnimočné miesto pri Bohu. Náboženský kult mučeníkov bol jedným z prejavov kresťanských zbožností prvých storočí. Vychádzal z cirkevnej náuky o spoločenstve svätých. Apoštol Pavol prosí, aby kresťania prinášali svoje telá ako živú, svätú a Bohu milú obeť, ako svoju duchovnú bohoslužbu... (Rim 12, 1 – 5). Zo začiatku sa tento kult ničím neodlišoval od úcty vzdávanej mŕtvym a vyjadroval sa v slávení výročia ich smrti. Priatelia, prípadne celá cirkevná obec, sa zišli okolo hrobu mučeníka. Keďže mučeníctvo bolo istým znakom spásy, postupom času sa začal vyhľadávať príhovor svätých v krátkych invokáciách umiestnených na hrobch mučeníkov. Kumor B. na otázku prečo sú mučeníci uctievaní odpovedá, že *„tento kult vyplýval*

*z presvedčenia, že prenasledovania sa vzťahovali nie len na ľudí, ale na vieru. Preto každý, kto prešiel mučením, bol svedkom viery.*²²

Rímski kresťania si začali kopať svoje komunitné cintoríny, dnes známe pod názvom katakomby, v druhej polovici 2. stor. po Kr., na pozemkoch, ktoré dali k dispozícii bohaté rodiny, ktoré konvertovali na kresťanstvo. Najvýznamnejšie a najväčšie boli katakomby sv. Kalixta v Ríme.²³

Keďže kresťania nemohli slobodne a verejne vyznávať svoju vieru, používali symboly, ktoré

maľovali na steny katakomb a na mramorové dosky, ktoré pečatili hrob. Symboly viditeľne pripomínali ich vieru. Symbol označuje konkrétny znak, alebo postavu, ktorá pripomína myšlienku alebo

duchovnú realitu. Často sa používal ako symbol monogram Krista. Pozostával z dvoch písmen

---

²² Porov.: KUMOR, B.: *Cirkevné dejiny. Kresťanský starovek*. Levoča – Vydavateľstvo POLYPRESS s. r. o., 2000, s. 63 - 64

²³ Katakomby zaberajú plochu 15 hektárov, sieť tunelov má dĺžku asi 20 km vo viacerých poschodiach. Boli v nich pochované desiatky mučeníkov, šesťnásť pápežov a mnoho kresťanov. Zdroj: <https://www.catacombesancallisto.it/it/le-origini-delle-catacombe.php>

gréckej abecedy – X (chi) a P (ro) – prvé dve písmena slova „Christós“, čiže Kristus. Tento symbol umiestnený na hrobe označoval, že zosnulý bol kresťan. Hroby mučeníkov označovali písmenami MRT – označujúce slovo „Martyrion“ – mučeník.

Krypty v katakombách²⁴

Mnohí pohania, keď videli nadšenie kresťanov a ich statočnosť v najbolestivejších mukách, zatúžili po krste. A tak sa v histórii potvrdil paradox: Cirkev rástla vtedy, keď bola najviac

---

²⁴ Zdroj: <https://www.catacombesancallisto.it/it/le-origini-delle-catacombe.php> (21.12.2023)

prenasledovaná. Aj preto už v 2. stor. Tertulián²⁵ zaznamenal fakt, ktorý je pripomínaný aj v dnešnej dobe, že: „*Krv mučeníkov je semenom nových kresťanov*“.

Cirkevný kult mučeníkov sa začína povolením k ich verejnému uctievaniu. V Cirkvi rozlišujeme tri druhy svätosti: svätosť základná – je získaná krstom; svätosť všeobecná, alebo svätosť všedného dňa – ide o svätosť každého kresťana, ktorý žije bez ťažkého hriechu. Katechizmus Katolíckej cirkvi v tomto kontexte uvádza: „*Boh stvoril človeka na svoj obraz a urobil ho svojim priateľom. Človek ako duchovný tvor môže žiť v tomto priateľstve tak, že sa slobodne podriadi Bohu.*“ (KKC 396) Tá tretia svätosť je svätosť hrdinská. Pre túto sa svätcom vzdáva úcta. Ich zaradenie medzi blahoslavených a svätých je presne určené predpismi a pravidlami. Blahorečenie, alebo beatifikácia je proces, ktorý predchádza vyhláseniu za blahoslaveného alebo za svätého. Až vyhlásením osoby za blahoslavenú začína povolenie k verejnému cirkevnému kultu, ale len s obmedzením na určité miesta v ktorých blahoslavený žil. Toto obmedzenie končí svätorečením, alebo kanonizáciou.

Svätí žili evanjelium. Ich svätosť neznamerala únik pred svetom, aj keď sa niektorí utiekali do samoty. Neboli uchránení pred pokušeniami, ba

---

²⁵ Tertulián, Tertullianus – (asi 155 – 222), bol právnik, cirkevný otec a spisovateľ. Okolo roku 195 prijal kresťanstvo, neskôr sa dostal do rozporu s Cirkvou, na konci života založil vlastnú sektu „tertulliánco“. Zdroj: <https://sk.wikipedia.org/wiki/Tertuli%C3%A1n>

dokonca niektorí nastúpili na cestu dokonalosti až po rokoch hriešneho a výstredného života. Napríklad sv. Augustín, biskup a učiteľ Cirkvi. Žil neviazaným životom plným radovánok. Sv. Monika, jeho matka, sa za neho modlila. Vďaka nej sa zoznámil so sv. Ambrózom, milánskym biskupom. Od neho prijal krst.²⁶

Cirkev považuje svätcov a svätice Božie na základe náuky o spoločenstve za takých, ktorí sa prihovárajú za nás u Boha. Dáva ich za vzor, aby ich uctievanie v nás vzbudilo túžbu napodobňovať ich v plnení Božej vôle. Dogmatická konštitúcia o Cirkvi *Lumen gentium* o tom hovorí: „*Putujúca Cirkev veľmi dobre pochopila toto spoločenstvo celého tajomného tela Ježiša Krista, a preto si už od prvotných čias kresťanstva veľmi uctievala pamiatku zosnulých; a keďže je to svätá a nábožná myšlienka modliť sa za mŕtvych, „aby boli zbavení hriechu“ (2 Mach 12, 46), obetovala za nich aj prosby. Cirkev vždy verila, že apoštoli a Kristovi mučeníci, ktorí vyliatím vlastnej krvi podali najvyššie svedectvo viery a lásky, sú s nami užšie spojení v Kristovi, a preto ich zvlášť vrúcne uctievala spolu s Preblahoslavenou Pannou Máriou a so svätými anjelmi a nábožne vzývala pomoc ich orodovania.*“ (LG 50)

---

²⁶ Podrobnosti z jeho života sú uvedené v životopisoch svätých. Zdroj: <https://www.zivotopisysvatych.sk/augustin/>

Rímske martyrológium

V žalme 116 (1) čítame: „V Pánových očiach má veľkú cenu smrť jeho svätých.“

Najstaršie písomné záznamy o svätých sú „Acta martyrum“. Ich základom u mučeníkov boli súdne protokoly určené do archívov. Pôvodné údaje boli doplňované ďalšími správami a upravované spisovateľmi tak, aby povzbudzovali, vzdelávali a boli príkladom pre veriacich k ich nasledovaniu. Bol im daný názov „legenda“. Pomenovanie „legenda“ prešiel neskoršie na všetky rozprávania o mučeníkoch a svätých, pretože neznalosť historických faktov bola doplňovaná zbožnou fantáziou. Označenie „legenda“ sa stalo pojmom pre nezaručené rozprávanie, no historické jadro udalosti, okolnosti a spravidla aj miesto sú zaručené.

Druhý vatikánsky koncil nariadil, že správy o mučeníctve alebo o životoch svätých majú byť v súlade s faktami histórie. Dokument Sacrosanctum Consilium (čl. 92 c) uvádza, že *„čítaniam o mučeníctve a živote svätých treba vrátiť historickú vierohodnosť.“*

V priebehu dejín bolo zostavených niekoľko zoznamov svätcov a svätíc uvádzajúcich historické údaje o každom svätcovi či svätici, s ich životopismi.

Najznámejším bolo Rímske martyrológium²⁷ vydané Gregorom XIII. v roku 1583 (v roku 1584 vyšlo 3. vydanie) z podnetu tridentského koncilu.²⁸ Po 2. vatikánskom koncile, v roku 1969, bol vydaný nový rímsky kalendár „Calendarium Romanum“. Niektorí svätí boli z kalendára pre nedostatok historicky overených podkladov vymazaní. Po kritickej revízii zoznamov svätých bolo vypracované nové, v súčasnosti aktuálne martyrológium, ktoré ako záväzný dekrét, schválený pápežom sv. Jánom Pavlom II., bol v latinčine vydaný v roku 2001 pod názvom „Martyrologium Romanum“²⁹ V roku 2004 nasledovala jeho revízia, v rámci ktorej boli opravené niektoré typografické chyby a pridaných bolo 117 osôb kanonizovaných, alebo blahorečených v rokoch 2001 – 2004. Tiež boli pridaní niektorí starovekí svätci, ktorí neboli obsiahnutí v predchádzajúcom vydaní. Takto aktualizované vydanie obsahuje 7000 svätých a blahoslavených, ktorých si v súčasnosti Cirkev uctieva a ktorých kult je oficiálne uznaný

---

²⁷ Martyrológium je zoznam, katalóg mučeníkov a mučenic a iných svätých a svätíc a blahoslavených v kalendárnom poradí podľa ich výročí alebo sviatkov; jeho používanie je záväzné v záležitostiach týkajúcich sa liturgie rímskeho obradu.

²⁸ Hlavným zdrojom bolo Usnardovo Martyrologium, ktoré je dielom Usnarda, mnícha z benediktínskeho opátstva Saint Germain des Prés. Jeho počiatky možno hľadať v Martyrologium Hieronymianum, v starovekom martyrológiu.

²⁹ Porov. CHLUMSKÝ, J.: Záznamy o svätých, martyrologium a reforma rímskeho kalendára. In: <http://www.catholica.cz/?a=7>

a ponúkaný veriacim ako vzory hodné napodobňovania.

Zaradenie osoby uznanej za svätú alebo blahorečenú oprávňuje uznávať a uctievať ju týmito spôsobmi:

1. v ktorýkoľvek pracovný deň, ktorý pripúšťa slávenie pamiatky svätého, sa môže sláviť svätá omša so spomienkou na svätého;
2. kostol môže byť zasvätený svätcovi vybranému za patróna miesta;

Takéto spomienky na osobu, ktorá bola blahorečená, sú možné len v miestne príslušnej diecéze alebo reholi.

V súčasnosti je o živote svätých dostupných pomerne veľa diel v slovenskom jazyku v knižnej forme. Tu uvádzame len niektoré:

- MEČIAR, K.: *Životy víťazov*. Bratislava – Lúč, v. d. 1999
- JUDÁK, V. – DIAN, D.: *Každý deň so svätými*. Trnava – Spolok sv. Vojtecha, 2007
- ONDRUŠ, R.: *Blízki Bohu i ľuďom*. Bratislava – Tatran, 1991
- SCHAMONI, W. – BESLER, K.: *Perly zo života svätých*. Košice – Východoslovenské tlačiarne, 1991

Vďaka internetu je možné veľmi rýchlo získať spoľahlivé informácie zo života svätých v slovenskom jazyku na webe: <https://www.zivotopisysvatych.sk/> a v českom jazyku na webe: <http://www.catholica.cz/>.

Patrón a patrocínium

Pojem „patrón“ sa v kresťanstve používa vo význame „ochranný svätec“. V starovekom Ríme to bol ochranca prepustených otrokov. Podľa krátkeho slovníka slovenského jazyka je patrónom ten, kto má nad niekým záštitu. V kresťanstve je to svätec ako ochranca ľudí, kostolov aj krajín. Napríklad, Sedembolestná Panna Mária je patrónkou Slovenska, sv. Benedikt z Nursie bol vyhlásený pápežom Pavlom VI. za patróna Európy. Pápež Ján Pavol II. vyhlásil v roku 1980 za patrónov Európy aj sv. Konštantína Cyrila a Metóda.

Pri krste vyberajú rodičia meno pre svoje dieťa. Pri birmovke birmovné meno. Odporúča sa rodičom, aby meno vyberali starostlivo a múdro. Aby to bolo meno svätca či svätice. Tak sa stane takýto svätec – svätica patrónom dieťaťa.

Patrónov si vyberali spoločenstvá ľudí ako nebeských ochrancov a orodovníkov. Prejavili to napríklad pri stavbe a posviacke kostola. Každé posvätné miesto dostáva pri svojom posvätení svojho patróna. Má svoje patrocínium. Zohľadňujú sa pri tom miestne alebo národné náboženské a spoločenské potreby.

Svojho patróna si volia aj profesijné skupiny na základe činnosti, ktorej sa svätec či svätica venovali. Napríklad sv. Jozef je považovaný za patróna robotníkov a tesárov, sv. Vendelín je

patrónom pastierov a roľníkov, sv. Huberta majú za patróna poľovníci, sv. Juraj je patrónom vojakov.

Ak si veriace spoločenstvo zvolí svojho patróna, umiestni jeho obraz alebo sochu v príslušnom sakrálnom priestore, ktorým môže byť kostol, kaplnka, kláštor. V modlitbách sa k nemu obracia o pomoc a príhovor u Pána Boha. Veriaci v takomto spoločenstve má poznať životopis svojho patróna, má si zapamätať aspoň základné údaje z jeho života. Má poznať alebo si vytvoriť vlastnú modlitbu, má ho mať v osobitnej úcte, má sa k nemu pravidelne modliť. Ak je to možné, je dobre si zadovážiť relikvie³⁰ (rôzneho stupňa), naučiť sa pieseň ku svätcovi a podobne.

---

³⁰ Relikviou môžu byť osobné veci, ktoré svätec používal počas života, alebo časť tela. Slovo relikvia pochádza z latinského „reliquiae“, čo znamená pozostatky, alebo niečo zanechané. Relikvie sa delia na triedy. Relikvie prvého stupňa sú telá, alebo ich časti. Relikvie druhého stupňa tvoria predmety (alebo ich časti), ktoré svätec vlastnil, alebo počas života používal. Relikvie tretieho stupňa sú predmety (alebo ich časti), ktorých sa svätec dotkol, alebo boli v kontakte s relikviami prvého a druhého stupňa.

Svätý Kvirín z Neuss

V Rímskom martyrológiu sa pri dni 30. apríl uvádza: „*V Ríme na cintoríne Pretestato na Via Appia, svätý Quirinus, mučeník, ktorý ako tribún korunoval svoje svedectvo viery mučeníctvom.*“ Tu je originálny text:

APRILE__

3. A Roma nel cimitero di Pretestato sulla via Appia, san Quirino, martire, che, tribuno, coronod con il martirio la sua testimonianza di fede.

Kto bol tento mučeník, čo o ňom vieme, čo sa o ňom uvádza v životopisoch svätých? Pokúsime sa dať na túto otázku odpoveď.

Ako uvádza Ondruš R., sv. Kvirín (lat. Quirinus) bol rímsky mučeník, ale uctieva sa osobitne v západnom Nemecku. Hoci o jestvovaní tohto mučeníka nie sú vážne pochybnosti, predsa o jeho živote nemáme nijaké spoľahlivé údaje.³¹

Podľa legendárnych životopisov zo 6 - 7. storočia, bol Kvirín tribúnom (alebo správcom väzenia) za vlády cisára Trajána (vládol v r. 98 -117). Niekedy ku koncu jeho panovania mal vo väzení pápeža Alexandra (bol pápežom v r.107-116) a jeho

---

³¹ ONDRUŠ, R.: Blízky Bohu i ľuďom 4. Priatelia dobrej knihy : Trnava, 1992

spoločníkov Evencia a Teodula. Keď videl ich zázraky a keď mu údajne pápež Alexander uzdravil dcéru Balbínu, dal sa pokrstiť aj so svojou dcérou. Obidvoch na rozkaz cisára Trajána alebo jeho nástupcu Hadriána (vládol v r. 117-135) uväznili a po mučení sťali. Bol mu odrezaný jazyk a po vysadení na dreveného koňa mu boli odťaté ruky, nohy a nakoniec aj hlava. Kvirín takto zomrel 30. marca a pochovalí ho na cintoríne Pretestato pri ceste Via Appia.

Historicky sa nedá nijako podložiť tvrdenie životopisu, že sv. Balbína bola mučeníčka a dcéra sv. Kvirína. Podľa zachovaných dokumentov to bola pravdepodobne štedrá dobrodinka rímskej cirkvi z neskoršieho obdobia.

Podľa dokumentu vyhotoveného v Kolíne nad Rýnom v roku 1485 daroval jeho telo v roku 1050 pápež Lev IX. opátke menom Gepa (údajne sestre pápeža), ktorá ich preniesla do mesta Neuss na Rýne v Nemecku. Historicky je však isté, že už okolo roku 1000 bol v Neuss kostol zasvätený sv. Kvirínovi, ktorý je hlavným patrónom mesta.

Odtiaľ sa rozšírila úcta sv. Kvirína do iných nemeckých miest, zvlášť do Kolína, ďalej do Belgicka a Talianska, kde je patrónom mesta Correggio. V Porýní pomenovali podľa tohto svätca studne (Quirinus-Brunnen), pramene (Quirinus-Wasser) a istý druh jazdy na koňoch (Quirinus-Ritt).

Aj dnes sa relikvie uctieajú v Katedrále Sv. Kvirína (1206) patróna tohto mesta, kde je

liturgicky uctievaný ako hlavný patrón 30. marca a 30. apríla.

Relikviár uchovávajúci relikvie sv. Kvirína v Neuss.³²

Jeho kult dosiahol najväčší vrchol v roku 1471, počas obliehania mesta Neuss.

Katedrála – bazilika sv. Kvirína je dominantou mesta Neuss. Je duchovným miestom, kde sa v priebehu storočí stretával človek s Bohom a so svojimi blíznymi. Ide o významný neskorogotický kostol v Porýní. Základný kameň bol položený v r. 1209. Takmer o päťdesiat rokov bola stavba dokončená. Kostol navštevovali pútnici z celej Európy. Mesto ako jedno z hlavných pútnických

---

³² Zdroj: <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=32507>

miest vďačilo za svoju slávu a prosperitu svojmu patrónovi, sv. Kvirínovi. Na kupole kostola sa týči neskorogotická socha sv. Kvirína.

Sv. Kvirín a sv. Balbína³³

³³ Zdroj: <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=1312310>

Bývalý benediktínsky kláštor s Katedrálou sv. Kvirína v Neuss, v ktorej sú uložené relikvie sv. Kvirína. Na kupole je socha patróna.³⁴

Sv. Kvirín je vzývaný proti moru, kiahňam, dne; chráni zvieratá. V umení je reprezentovaný ako rytier s kopijou, mečom, sokolom a deväťhrotým štítom, ktorý odkazuje na erb mesta Neuss.³⁵

---

³⁴ Zdroj: <https://www.nsk-neuss.de/wer-ist-quirinus> (9.2.2024)

³⁵ BORELLI, A.: Svätý Kvirín mučeník, uctievaný v Neuss. In: <https://www.santiebeati.it/dettaglio/92135>

Obraz sv. Kvirína v Katedrále sv. Kvirína v Neuss.³⁶

---

³⁶ Zdroj: Joachim Schäfer - Ekumenický lexikón svätých.
<https://www.heiligenlexikon.de/>

Stručne si predstavme mesto Neuss. Ide o mesto v severnom Porýnsku – Vestfálsku. Leží na ľavom brehu dolného Rýna. V roku 1963 prekročilo počet obyvateľov 100 tisíc. Je známe predovšetkým vďaka svojej rímskej minulosti, prístavom na Rýne a streleckej slávnosti „Neusser Bürger“. V roku 1984 oslávilo 2000 rokov svojej existencie, považuje sa za jedno z najstarších miest v Nemecku. Okolo roku 16 pred Kr. ho vybudovali rímski vojaci. V 1. storočí po Kr. tu vybudovali vojenské sklady. Následne tu sídlila celá légia s takmer 6500 vojakmi a ich rodinnými príslušníkmi. V 2. polovici 10. storočia tu vznikol vedľa kostola kláštor benediktínov. V tom čase tu boli prenesené telesné pozostatky sv. Kvirína z Ríma.³⁷

V Porýní je niekoľko kostolov, ktorých patrónom je sv. Kvirín. Jedným z nich je farský kostol sv. Kvirína v Bengel. Zaujímavé je umelecké stvárnenie – socha tohto svätca, umiestnená v tomto kostole.

---

³⁷ Zdroj: <https://sk.wikipedia.org/wiki/Neuss>

Socha sv. Kvirína, mučeníka - rímskeho tribúna,
vo farskom kostole v meste Bengel v Porýni - Falcku³⁸

---

³⁸ Zdroj:

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:St_Quirinus_Statue_in_Kirche_Bengel.jpg

Podľa Chalupeckého I. sa Kurimany vyvinuli v rámci nemeckej kolonizácie Spiša. Nemci na Spiš prichádzali už od druhej polovice 12. storočia, najmä v období po tatárskom vpáde. Kolonisti prichádzali z oblasti stredného Franska a z okolia rieky Rýn a Mása. Niekde zakladali svoje mestecká na zelenej lúke, ale usadzovali sa aj v existujúcich dedinách. Najväčším mestom, ktoré založili a ktoré sa stalo aj dôležitým mestom Spiša bola Levoča.³⁹ Sanctus Quirinis bol pôvodný názov terajšej obce Kurimany. Založili ich saskí osadníci, patrili do Spoločenstva spišských Sasov. Števík M. uvádza, že v prameňoch z prvej polovice 16. storočia sa spomína miestna farnosť v tvare „De Sancto Quirini“ (1520). Sídlo teda malo pomenovanie podľa patróna kostola – sv. Kvirína.⁴⁰ Patrónom kostola bol s najväčšou pravdepodobnosťou sv. Kvirín z Neuss.

Nezachovalo sa do dnešných čias umelecké stvárnenie patróna kostola. Môžeme sa len domnievať, že ak nejaké bolo, tak v období reformácie bolo zničené. Zachovala sa pečať z roku 1608. Zobrazenie svätca na pečati má znaky zhodné s jeho zobrazením na relikviári, či na soche umiestnenej na veži katedrály v Neuss.

---

³⁹ DRAVECKÝ, J. a kol.: *Kurimany v zrkadle času*. Obec Kurimany : Kurimany, 1998, s. 24

⁴⁰ ŠTEVÍK, M.: Putovanie dejinami Spiša II. K pôvodu sídliskových a prírodných názvov stredovekého Spiša. SCEPOSIUM : Spišská Nová Ves, 2022, s. 221

Postava sv. Kvirína na kupole katedrály, v relikviári v katedrále v Neuss a na pečati obce Kurimany z roku 1608.

Aktuálny erb obce Kurimany. Zobrazuje motív svätca (sv. Kvirína) a zároveň aj hovoriaci symbol, podľa odlačku historickej pečate obce z roku 1798, zhotovenej zrejme podľa pečate obce z 15. storočia.⁴¹

Svätý Kvirín z Tegernsee

Ďalším z trojice svätých Kvirínov, ktorých v tejto knihe predstavujeme, je sv. Kvirín z nemeckého Tegernsee. A predstavujeme ho preto, lebo v minulosti bol patrónom rímskokatolíckeho kostola sv. Vavrinca v Revúcej. V roku 2016

---

⁴¹ Zdroj: Heraldický register Slovenskej republiky. Kurimany, okres Levoča. In: https://ives.minv.sk/heraldreg/detail?id_nositel=2936 (24.1.2024)

publikoval Kršiak, S. štúdiu, v ktorej objasňuje pôvodné patrocínium revúckeho kostola.⁴²

O tomto mučeníkovi hovorí staršia legenda, že ho v Ríme, za cisára Claudia II. okolo roku 269 stali a hodili do rieky Tiber. Jeho telo našli na Tiberskom ostrove pri dnešnom kostole sv. Bartolomeja. Pochované bolo v Ponciánových katakombách.⁴³ Bol teda rímskym mučeníkom za vieru. Jeho meno sa uvádza tiež aj ako Cyrinus. Spomína sa v Skutkoch sv. Máriusa a Marty. Meno však nie je zahrnuté v itineráriách hrobov rímskych mučeníkov.⁴⁴

Najnovšie Rímske martyrológium uvádza liturgickú spomienku na tohto mučeníka na deň 25. marec. Tu je text z martyrológia:⁴⁵

4. A Roma nel cimitero di Ponziano sulla via Portuense, san Quirino, martire.

---

⁴² KRŠIAK, S.: *Poznámky k Rímskokatolíckemu kostolu sv. Vavrince diakona v Revúcej*. In: ŠTAFURA, A. – VRÁBLOVÁ, T. – ŠTAFUROVÁ, K.: *Kultúrne dedičstvo Gemera a Malohontu a jeho sprístupňovanie. Ústav slovenskej literatúry SAV : Bratislava, 2016 (s. 27 – 35)*

⁴³ Porov. *Ekumenický lexikón svätých. Quirinus von Tegernsee*. In: https://www.heiligenlexikon.de/BiographienQ/Quirinus_von_Tegernsee_von_Rom.htm (25.1.2024)

⁴⁴ Porov. *Životopisy svätých*. In: <https://www.zivotopisysvatych.sk/kvirin-rimsky/> (24.1.2024)

⁴⁵ MARTIROLOGIO ROMANO. Riformato a norma Dei decreti del Concilio ecumenico vaticano II e promulgato da papa Giovanni Paolo II. © Copyright by Fondazione di religione Santi Francesco di Assisi e Caterina da Siena, Roma, 2004, s. 281

Legenda uvedená v Skutkoch sv. Mariusa a Marty uvádza: *»Za čias cisára Claudia prišiel z Perzie muž menom Marius s manželkou Martou a synmi Audifaxom a Abacucum. Odišiel do Ríma modliť sa k apoštolom, pretože boli kresťania. Tam začali v žalároch a hrobkách hľadať telá svätých.... Prišli do tábora za Tiberom a našli v žalári muža menom Quirinus, ktorý už utrpel veľa rán pre Kristovo meno a bol okradnutý o svoje bohatstvo. Keď k nemu prišli, vrhli sa mu k nohám... aby sa za nich pomodlil. A zostali tam osem dní a začali zo svojho bohatstva slúžiť svätému Quirinovi a umývať nohy tým, čo boli vo väzbe. „V tom istom čase, keď Claudius nariadil, že ak sa medzi ľuďmi alebo vo väzení nájdu kresťania, mali by byť popravení bez vyšetrovania,“ bolo zabitých mnoho kresťanov. A Marius a Marta išli so svojimi synmi pochovať „telá svätých“. „Keď sa vrátili do Ríma do tábora, hľadali svätého Quirina, a keď ho nenašli, boli veľmi vystrašení. Ale našli kňaza menom Pastor. Povedal im všetko, čo sa stalo, a ako tej noci bol svätý Quirinus zabitý mečom a hodený do Tiberu a jeho telo zostalo na ostrove Lycaonia. A vstali v noci..., našli jeho telo a pochovali ho v podzemnej chodbe na Pontianskom cintoríne 25. marca.“⁴⁶*

Okolo polovice 8. storočia dvaja šľachtickí bratia Vojtech (Adalbert) a Otkar založili v Tegernsee benediktínsky kláštor. Sami sa vydali

---

⁴⁶ Porov. ERZDIÖZESE MÜNCHEN UND FREISING. Svätý Quirinus z Tegernsee. In: <https://www.erzbistum-muenchen.de/glaube/heiligeseelige/heiliger-quirinus/69302>

do Ríma, aby do kláštora priniesli nejaké relikvie svätých. Pápež Lev III. (795 – 816) im daroval relikvie rímskeho mučeníka Kvirína. Dňa 16. júna 804 boli relikvie uložené v kláštornom kostole. Tak sa sv. Kvirín stal patrónom Tegernsee. Jeho úcta sa rozšírila až po Južné Tirolsko a Wachau. Tradične sa liturgická spomienka slávi 25. marca (v deň úmrtia) a 17. júna. (Deň uloženia relikvií v kostole bol 16. jún, ale kvôli sláveniu iného diecézneho sviatku bol v diecéznom kalendári určený deň 17. jún.)

Vľavo sú šľachtickí bratia Vojtech (Adalbert) a Otkar, ktorí založili kláštor benediktínov v Tegernsee; vpravo je sv. Kvirín na freske v predsieni kláštorného kostola sv. Kvirína (z roku 1693, autor: Hans Georgs Asam).⁴⁷

---

⁴⁷ Zdroj: Ekumenický lexikon svätých. Quirinus von Tegernsee. In: https://www.heiligenlexikon.de/BiographienQ/Quirinus_von_Tegernsee_von_Rom.htm (25.1.2024)

Benediktínsky kláštor s kostolom sv. Kvirína v Tegernsee. Opátstvo zaniklo 17. marca 1803, posledný opát Gregor Rottenkolber zomrel 13. februára 1810. Kláštor prešiel do súkromných rúk. Súčasným majiteľom je princ Max, vojvoda v Bavorsku. V budove sídli vojvodský bavorský pivovar, gymnázium, reštaurácia a kostol sv. Kvirína.⁴⁸

Sv. Kvirín patrón Revúcej

Úbytok obyvateľstva v Uhorsku po mongolskom vpáde bol hrozivý. Kráľ Belo IV. sa preto rozhodol povolať do Uhorska cudzích osadníkov, ktorí tu prichádzali predovšetkým z nemeckých krajín. Nemci sa hromadne usádzali jednak vo vidieckych sídlach, ale aj

---

⁴⁸ Opátstvo Tegernsee. In: https://en.wikipedia.org/wiki/Tegernsee_Abbey (24.1.2024)

v novovznikajúcich privilegovaných mestách. Do konca 13. storočia vzniklo na území Slovenska okolo 30 privilegovaných miest. Vďaka privilégiám noví usadlíci premenili sídla na skutočné stredoveké mestá. Vystavali farské kostoly, zakladali kláštory, vznikali mestské jadrá. Vonkajším znakom sa stávali kamenné hradby okolo miest. Osobitnou skupinou boli banské mestá, ktorých obyvatelia získali právo ťažiť drahé kovy.⁴⁹

Mesto Revúca je prirodzeným i administratívnym centrom západného Gemera. Stredovekú osadu vytvorili roľníci, pastieri a najmä baníci. Historické dokumenty, tvar hlavného námestia i architektúra tunajšieho rímsko-katolíckeho kostola sv. Vavrinca vypovedajú o prítomnosti banských a hutníckych odborníkov z Nemecka. Pôvodné zasvätenie kostola sv. Kvirínovi z Tegernsee ukazuje, že prišli z južného Bavorska.⁵⁰

Dubovský D. uvádza, že najstarší zachovaný erb mesta Revúca je zo zachovanej pečate, odtlačenej pri slovenskom texte z 5. februára 1596. Je na ňom zobrazený sv. Kvirín, patrón nemeckých kolonistov. Svätec je znázornený ako rytier, v ľavej ruke drží meč a v pravej ruke štít. Na pečati je v kruhopise text: Quirinuspatronusravschen-

---

⁴⁹ Porov. Nemecká kolonizácia. In: Ottov historický atlas Slovensko. © OTTOVO NAKLADATELSTVÍ, 2012, s. 96 – 97.

⁵⁰ Porov. Revúca. In: SLOVENSKO. Ilustrovaná encyklopédia pamiatok. Simplicissimus vydavateľstvo, s. r. o. : Bratislava, 2014, s. 448

bach“.⁵¹ Toto zobrazenie pripomína skôr sv. Kvirína z Neuss. V roku 1792 mala Revúca novú pečať, v ktorej už nebol sv. Kvirín. K zmene pečate mohlo dôjsť pravdepodobne v dôsledku reformácie, kedy bolo zrušené aj patrocínium kostola.

Podľa Kršiaka S. je dominantou mesta Revúca a jeho najstaršou stavbou Rímskokatolícky kostol sv. Vavrinca. Patrí medzi významné gotické stavby Gemera. Základ kostola tvorí staršia stavba zo začiatku 14. storočia, ktorá bola nahradená súčasnou v druhej polovici 15. storočia. V interiéri kostola je niekoľko cenných detailov, pre nás je dôležitý hlavný oltár. Ide o neogotickú prácu z dielne rezbára Júliusa Fuhrmanna zo Spišskej Novej Vsi. Oltár nesie najcennejší prvok kostola – gotické tabuľové maľby z obdobia okolo roku 1500 s výjavmi zo života sv. Kvirína. Tabuľové maľby zachytávajú výjavy z posledného úseku života svätca: jeho vypočúvanie a odsúdenie, bičovanie, sŕtie a pochovávanie.⁵²

Sv. Kvirín z Tegernsee je v revúckom kostole zobrazený ešte na niekoľkých miestach. Jednu podobizeň zobrazuje farebná okenná vitráž. Je možné predpokladať, že pod súčasnou drevenou oltárnou menzou, ktorá ukrýva pôvodne gotickú

---

⁵¹ DUBOVSKÝ, D.: Letokruhy mesta Revúca. Mestské kultúrne stredisko Revúca : Revúca, 2001

⁵² Porov. KRŠIAK, S.: *Poznámky k Rímskokatolíckemu kostolu sv. Vavrinca diakona v Revúcej*. In: ŠTAFURA, A. – VRÁBLOVÁ, T. – ŠTAFUROVÁ, K.: Kultúrne dedičstvo Gemera a Malohontu a jeho prístupňovanie. Ústav slovenskej literatúry SAV : Bratislava, 2016 (s. 27 – 35)

menzu, sa v oltárnom kameni nachádzajú relikvie sv. Kvirína, ktoré si nemeckí kolonisti v čase stavby kostola pod vplyvom silného kultu svätca zadovážili z pôvodnej vlasti. Sv. Kvirína ako patróna revúckeho kostola dokladá aj sonda v omietke východnej steny svätyne kostola. Pôvodné patrocínium dokazoval aj starobylý zvon umiestnený vo veži kostola, ktorý napriek novším preliatiam nesie meno Kvirín.

Tabuľové maľby na hlavnom oltári v Kostole sv. Vavrinca v Revúcej. (Foto J. Drapecký, 2024)

Hlavný oltár v kostole sv. Vavrinca v Revúcej. Sú na ňom štyri tabuľové maľby zo života sv. Kvirína. Vľavo hore: Kvirína predviedli pred cisára Claudia II.; vľavo dole: mučenie sv. Kvirína; vpravo hore: státie sv. Kvirína v roku 269; vpravo dole: ukladanie tela sv. Kvirína v kostole benediktínskeho opátstva v Tegernsee v roku 761, sú pri tom šľachtici – zakladatelia kláštora, bratia Otgar a Adalbert.
(Foto: Ján Drapecký, 2024)

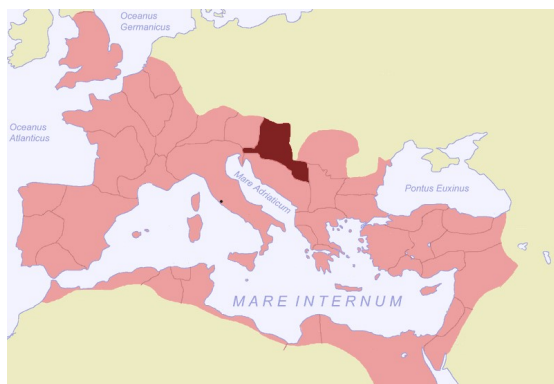

Rímskokatolícky kostol sv. Vavrinca v Revúcej. Vpravo sv. Kvirín – vitráž okna vpravo od hlavného oltára.
(Foto: Ján Dravecký, 2024)

Svätý Kvirín, biskup a mučeník zo Sisaku

Narodil sa a kňazom sa stal na území dnešného Chorvátska. Okolo roku 300 bol v Siscii (dnes mesto Sisak v Chorvátsku) biskupom. Za panovania cisára Galeria (v rokoch 305 – 311 po Kr.) bol prenasledovateľmi zajatý na úteku v Ilýrii. Vytrvalo sa bránil ich požiadavke obetovať kadidlo pohanským bohom. Preto bol mučený. Keď vo svojom postoji neustúpil, uviazali mu na krk mlynský kameň a utopili ho v rieke Sibaris pri meste Sabaria, (dnes Szombathely v Maďarsku). Miesto bolo v rímskej provincii Panónia.⁵³

Územie Panónie v Rímskej ríši s mestami Siscia a Sabaria.

---

⁵³ Panónia bola rímska provincia medzi stredným Dunajom a Sávou. Rozkladala sa v dnešnom západnom Maďarsku, východnom Rakúsku, časti južného Slovenska (Petržalka a predpolia pri Dunaji), časť Slovinska, v severnom Chorvátsku a Srbsku. Zdroj: [https://sk.wikipedia.org/wiki/Pan%C3%B3nia_\(r%C3%ADmska_provincia\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/Pan%C3%B3nia_(r%C3%ADmska_provincia))